

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ”**

освітній рівень Магістр

галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

освітня програма Територіальне управління та місцеве самоврядування

тип дисципліни Обов’язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: С.О.Кравченко, д.держ.упр., професор, завідувач кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

О.Л.Євмешкіна

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	5	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	150		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	-	12
Семестр:	1	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	1	Семінарські заняття:	-	8
самостійна робота:	8	Самостійна робота:	-	130
Форма підсумкового контролю:	Екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kravchenko.serhii@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Основи наукових досліджень у галузі публічного управління Публічна комунікація і ділова мова в публічному управлінні	Політика в публічному управлінні Публічна служба Право в публічному управлінні Стратегічне управління Економіка та врядування

Мета вивчення дисципліни:

Формування у студентів знань теоретичних основ публічного управління, вмінь та навичок використовувати ці знання у практичній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 2. Здійснювати публічне управління ефективно шляхом творчого використання його базових закономірностей, принципів, підходів і моделей, генерування нових ідей та нестандартних рішень.

ПРН 3. Здійснювати діяльність на публічній службі згідно з ідеологією служіння суспільству, уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН 9. Аналізувати моделі та механізми глобального управління суспільними процесами, розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів

рішень.

ПРН 11. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	ПРН 2		ПРН 3	
ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології		ПРН 2	ПРН 3	
ЗК 10. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні	ПРН 3	ПРН 3		
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 2. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях	ПРН 9 ПРН 11	ПРН 11		ПРН 9
ФК 4. Здатність здійснювати науково обґрунтоване публічне управління шляхом врахування та використання його базових закономірностей, принципів, підходів і моделей	ПРН 2 ПРН 11	ПРН 2 ПРН 11	ПРН 3	ПРН 2

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Сутність і структура публічного управління як системи діяльності

Тема 1.1. Поняття, система та суспільне призначення публічного управління

Поняття суспільства та його секторів. Поняття суспільного управління та пов'язані поняття – влада, вплив, організація. Специфіка організацій у сучасному суспільстві. Поняття публічного управління та пов'язані поняття – публічна влада, орган публічної влади, публічне адміністрування. Суспільне призначення публічного управління, його реалізація через суспільно необхідні завдання. Сутність ефективності та результативності публічного управління, можливості їх оцінювання на практиці. Сутність системності публічного

управління. Структура публічного управління як системи діяльності.

Тема 1.2. Держава як суб'єкт публічного управління: загальна характеристика

Поняття держави як загального суб'єкта управління. Поняття форми держави та її основні складові. Поняття форми державного управління та її основні різновиди. Принцип поділу влади. Монархія та республіка: загальна характеристика. Абсолютна і обмежена монархія. Характерні риси президентської та парламентської форми державного управління. Особливості форми державного управління в Україні. Поняття форми державного устрою та його основні різновиди. Централізовані, децентралізовані та регіоналізовані унітарні держави. Загальна характеристика федеративної держави. Особливості форми державного устрою в Україні. Поняття політичного режиму та його основні різновиди. Авторитарний і тоталітарний політичний режим: порівняльна характеристика. Теоретичне розуміння демократичного режиму. Основні практичні моделі демократії. Особливості політичного режиму в Україні.

Тема 1.3. Місцеве самоврядування в системі публічного управління

Поняття місцевого самоврядування. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування. Реалізація дуалістичної концепції місцевого самоврядування в Україні. Правова, організаційна і матеріально-фінансова самостійність місцевого самоврядування. Співвідношення та взаємозв'язок держави і місцевого самоврядування.

Тема 1.4. Поняття об'єктів публічного управління

Види суспільної діяльності як об'єкти публічного управління. Основні положення щодо розуміння сутності об'єктів публічного управління. Принцип пріоритетності об'єктів публічного управління перед його суб'єктами. Загальні типи об'єктів публічного управління відповідно до основних сфер суспільного життя. Основні рівні об'єктів публічного управління.

Розділ 2. Базові закони, закономірності та принципи публічного управління

Тема 2.1. Закони та закономірності публічного управління

Закон необхідної різноманітності та основні підходи до забезпечення необхідної різноманітності в публічному управлінні. Закон пропорційності суб'єкта і об'єкта управління. Закон поєднання централізації та децентралізації. Закономірність процесу управління. Закономірність цілісності системи та її прояви у публічному управлінні. Закономірність історичності у процесах публічного управління. Закономірність еквіфінальності для систем публічного управління. Закономірності стабільності системи та її прояви у публічному управлінні. Закономірність комунікативності для публічно-управлінських комунікацій.

Тема 2.2. Базові принципи публічного управління

Принципи публічного управління як відображення управлінських закономірностей. Принцип об'єктивності публічного управління. Принцип випередження в управлінській діяльності. Принцип універсальності управління. Принцип зворотного зв'язку для публічно-управлінських комунікацій. Принцип ресурсозбереження в публічному управлінні. Принцип оптимальності управління. Принцип релевантності управлінської інформації. Принцип обмеження цілей публічного управління. Принцип Парето в управлінській діяльності. Принцип невизначеності в публічному управлінні. Принцип відповідності управлінських завдань та засобів їх вирішення. Принцип "стратегія визначає структуру". Базові принципи належного урядування.

Розділ 3. Українська модель публічного управління

Тема 3.1. Система органів державного управління в Україні

Загальна структура системи органів державного управління в Україні відповідно до принципу поділу влади та основних рівнів. Вищі органи державної влади України та їх роль у системі державного управління. Конституційний Суд України та Вищий адміністративний суд України в системі державного управління. Центральні органи виконавчої влади України як центральний рівень системи державного управління. Місцеві державні адміністрації України як головна складова територіального рівня системи державного управління. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади в системі державного управління. Територіальні

органи адміністративного судочинства України у системі державного управління.

Тема 3.2. Система органів місцевого самоврядування в Україні

Загальна структура системи органів місцевого самоврядування відповідно до адміністративно-територіального устрою України. Система органів місцевого самоврядування базового рівня в Україні. Система органів місцевого самоврядування обласного та районного рівнів в Україні.

Розділ 4. Цілі, функції та методи публічного управління

Тема 4.1. Цілі публічного управління

Цілеспрямованість як сутнісна властивість публічного управління. Поняття цілей публічного управління з погляду суспільної ефективності. Ціннісна основа визначення цілей публічного управління. Цілі збереження, функціонування та розвитку в публічному управлінні. "Дерево цілей" публічного управління. Технологічні принципи цілепокладання в публічному управлінні. Відображення суспільних потреб та інтересів у цілях публічного управління.

Тема 4.2. Процес публічного управління як послідовність реалізації управлінських функцій

Поняття процесу публічного управління. Загальний процес публічного управління. Конкретні управлінські процеси, ієрархія процесів публічного управління. Основні теоретичні підходи до відображення управлінського процесу. Поняття функції публічного управління. Універсальні функції публічного управління: загальні та допоміжні. Спеціальні функції публічного управління: головні та специфічні. Процес публічного управління як послідовність реалізації загальних управлінських функцій. Зміст загальних функцій планування, організації, мотивації, контролю, прийняття рішень, комунікації в публічному управлінні.

Тема 4.3. Поняття та характеристика методів публічного управління

Поняття методів публічного управління. Загальні та спеціальні методи публічного управління. Методи прямого адміністративного впливу. Методи непрямого регулюючого впливу. Адміністративні методи публічного управління. Економічні методи публічного управління. Соціально-політичні методи публічного управління. Морально-етичні методи публічного управління. Науково-аналітичні методи публічного управління. Потреби комплексного застосування методів публічного управління.

3. Структура навчальної дисципліни

(тематичний план)

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Сутність і структура публічного управління як системи діяльності					
Тема 1.1. Поняття, система та суспільне призначення публічного управління	12	2			10
Тема 1.2. Держава як суб'єкт публічного управління: загальна характеристика	14			2	12
Тема 1.3. Місцеве самоврядування в системі публічного управління	12				12
Тема 1.4. Поняття об'єктів публічного управління	12	2			10
Разом за розділом 1	50	4		2	44

Розділ 2. Базові закони, закономірності та принципи публічного управління					
Тема 2.1. Закони та закономірності публічного управління	14	2			12
Тема 2.2. Базові принципи публічного управління	16			2	14
Разом за розділом 2	30	2		2	26
Розділ 3. Українська модель публічного управління					
Тема 3.1. Система органів державного управління в Україні	16			2	14
Тема 3.2. Система органів місцевого самоврядування в Україні	14	2			12
Разом за розділом 3	30	2		2	26
Розділ 4. Цілі, функції та методи публічного управління					
Тема 4.1. Цілі публічного управління	12	2			10
Тема 4.2. Процес публічного управління як послідовність реалізації управлінських функцій	14			2	12
Тема 4.3. Поняття та характеристика методів публічного управління	14	2			12
Разом за розділом 4	40	4		2	34
Екзамен				2	
Усього годин	150	12		8	130

4. Організація самостійної роботи студентів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.1. Поняття, система та суспільне призначення публічного управління

Питання до семінарського заняття

1. Сучасне суспільство та його секторна структура, типові організації, що належать до кожного з секторів суспільства.
2. Суспільне управління як спеціальна діяльність.
3. Поняття "влада", "вплив", "організація", специфіка організацій у сучасному суспільстві, основні форми владного впливу.
4. Поняття публічного управління та публічного адміністрування.
5. Публічна влада та органи публічної влади, їх приклади.
6. Суспільне призначення публічного управління.
7. Приклади реалізації суспільного призначення публічного управління через суспільно необхідні завдання.
8. Ефективність та результативність публічного управління: порівняльна характеристика, підходи до оцінювання.
9. Публічне управління як система діяльності.

Тема 1.2. Держава як суб'єкт публічного управління: загальна характеристика

Питання до семінарського заняття

1. Держава як загальний суб'єкт управління: загальне розуміння.
2. Форма держави та її основні складові.
3. Форма державного правління та її основні різновиди.
4. Сутність принципу поділу влади.
5. Монархія: загальна характеристика та різновиди.

6. Президентська та парламентська республіка: порівняльний аналіз.
7. Характеристика форми державного правління в Україні.
8. Форма державного устрою та його основні різновиди.
9. Державний устрій України.
10. Співвідношення державного та адміністративно-територіального устрою.
11. Політичний режим та його основні різновиди.
12. Сутність авторитарного і тоталітарного політичного режиму.
13. Демократичний режим: теоретичне розуміння та практичні моделі.
14. Характеристика політичного режиму в Україні.

Тема 1.4. Поняття об'єктів публічного управління

Питання до семінарського заняття

1. Теоретичне розуміння об'єкта публічного управління.
2. Основні положення щодо розуміння сутності об'єктів публічного управління.
3. Співвідношення суб'єктів і об'єктів публічного управління.
4. Поділ об'єктів публічного управління за основними сферами суспільного життя.
5. Суспільні процеси, суспільні відносини та соціальні ролі як основні рівні об'єктів публічного управління.
6. Приклади об'єктів публічного управління відповідно до їх основних рівнів та суспільних сфер.

Тема 2.1. Закони та закономірності публічного управління

Питання до семінарського заняття

1. Сутність закону необхідної різноманітності та способи його врахування в публічному управлінні.
2. Сутність закону пропорційності суб'єкта і об'єкта управління, способи його врахування в публічному управлінні.
3. Сутність закону поєднання централізації та децентралізації, способи його врахування в публічному управлінні.
4. Сутність закономірності процесу управління та способи її врахування в публічному управлінні.
5. Сутність закономірності еквіфінальності та способи її врахування в публічному управлінні.
6. Сутність закономірності комунікативності та способи її врахування в публічному управлінні.
7. Сутність закономірності цілісності та способи її врахування в публічному управлінні.
8. Сутність закономірності історичності та способи її врахування в публічному управлінні.
9. Сутність закономірності стабільності системи та способи її врахування в публічному управлінні.

Тема 2.2. Базові принципи публічного управління

Питання до семінарського заняття

1. Сутність принципів об'єктивності, випередження та універсальності управління, приклади їх використання у публічному управлінні.
2. Сутність принципів зворотного зв'язку, оптимальності управління та ресурсозбереження, приклади їх використання у публічному управлінні.
3. Сутність принципів релевантності інформації, обмеження цілей та Парето, приклади їх використання у публічному управлінні.
4. Сутність принципів невизначеності, відповідності завдань та засобів їх вирішення, "стратегія визначає структуру", приклади їх використання у публічному управлінні.
5. Сутність базових принципів належного урядування: верховенство права, участь громадян, прозорість, приклади їх використання у публічному управлінні.
6. Сутність базових принципів належного урядування: чутливість, орієнтація на згоду, ефективність і результативність, приклади їх використання у публічному управлінні.
7. Сутність базових принципів належного урядування: справедливість, підзвітність, стратегічне бачення, приклади їх використання у публічному управлінні.

Тема 3.1. Система органів державного управління в Україні

Питання до семінарського заняття

1. Загальна структура системи органів державного управління в Україні: основні рівні, елементи та зв'язки.
2. Статус, спосіб формування, роль та функції Верховної Ради України в системі державного управління.
3. Статус, спосіб формування, роль та функції Президента України в системі державного управління.
4. Статус, спосіб формування, роль та функції Кабінету Міністрів України в системі державного управління.
5. Роль Конституційного Суду України та Вищого адміністративного суду України в системі державного управління.
6. Структура системи центральних органів виконавчої влади України, загальний порядок їх утворення, реорганізації та ліквідації.
7. Статус, спосіб формування, функції та внутрішня будова міністерств України.
8. Статус, спосіб формування, функції та внутрішня будова державних служб України.
9. Статус, спосіб формування, функції та внутрішня будова державних агентств України.
10. Статус, спосіб формування, функції та внутрішня будова державних інспекцій України.
11. Особливості формування та функціонування Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України.
12. Структура системи місцевих державних адміністрацій України, їх місце та функції у системі державного управління.
13. Особливості формування та функціонування територіальних органів центральних органів виконавчої влади.
14. Роль територіальних органів адміністративного судочинства України у системі державного управління.

Тема 4.2. Процес публічного управління як послідовність реалізації управлінських функцій

Питання до семінарського заняття

1. Сутність і співвідношення загального та конкретних процесів у публічному управлінні.
2. Підхід до відображення управлінського процесу в публічному управлінні з точки зору теорії прийняття рішень.
3. Інформаційний підхід до відображення управлінського процесу в публічному управлінні.
4. Функціональний підхід до відображення управлінського процесу в публічному управлінні.
5. Визначення функції публічного управління та способи розуміння цих функцій.
6. Розуміння процесу публічного управління відповідно до процесного підходу.
7. Зміст та практична реалізація функції планування в публічному управлінні.
8. Зміст та практична реалізація функції організації в публічному управлінні.
9. Зміст та практична реалізація функції мотивації в публічному управлінні.
10. Зміст та практична реалізація функції контролю в публічному управлінні.
11. Зміст та практична реалізація функції прийняття рішень в публічному управлінні.
12. Зміст та практична реалізація функції комунікації в публічному управлінні.

Тема 4.3. Поняття та характеристика методів публічного управління

Питання до семінарського заняття

1. Поняття методів публічного управління, загальних та спеціальних методів.
2. Основні різновиди методів прямого адміністративного впливу, їх приклади та механізми реалізації.
3. Основні різновиди методів непрямого регулюючого впливу, їх приклади та механізми реалізації.
4. Сутність адміністративних методів публічного управління, їх приклади та механізми реалізації.
5. Сутність економічних методів публічного управління, їх приклади та механізми реалізації.

6. Сутність соціально-політичних методів публічного управління, їх приклади та механізми реалізації.
7. Сутність морально-етичних методів публічного управління, їх приклади та механізми реалізації.
8. Сутність науково-аналітичних методів публічного управління, їх приклади та механізми реалізації.
9. Ситуаційний підхід до використання методів публічного управління.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота студента у межах навчальної дисципліни «Основи публічного управління» передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування слухачами актуальних проблем публічного управління в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:
 - короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
 - чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
 - негативні наслідки того, що проблема не вирішується.
2. Шляхи вирішення проблеми:
 - визначення підходів до вирішення проблеми;
 - опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.
3. Значення для практики:
 - позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
 - позитивне значення цих змін для розвитку публічного управління.
4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження проблеми.
5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч

позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 10-12 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 5 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 6-8 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Публічне управління як різновид суспільного управління.
2. Основні форми владного впливу та їх реалізація в публічному управлінні.
3. Співвідношення та взаємозв'язок публічного управління та публічного адміністрування.
4. Проблеми оцінювання ефективності та результативного публічного управління.
5. Реалізація суспільного призначення публічного управління: стан та проблеми в Україні.
6. Публічна влада та публічне управління: співвідношення та взаємозв'язок.
7. Принцип поділу влади та особливості його реалізації в Україні.
8. Потреби та шляхи удосконалення форми державного правління в Україні.
9. Проблеми реформування адміністративно-територіального устрою України.
10. Федералізація України: за і проти.
11. Потреби та перспективи регіоналізації України.
12. Місцеве самоврядування в системі публічного управління України.
13. Перспективи децентралізації публічної влади в Україні.
14. Авторитарний та демократичний політичний режим: порівняльна характеристика.
15. Реалізація моделі дорадчої демократії в Україні: проблеми та перспективи.
16. Шляхи запровадження моделі партисипативної демократії в Україні.
17. Модель безпосередньої демократії в Україні: стан та потреби удосконалення.
18. Державницька та громадівська концепція місцевого самоврядування: порівняльна характеристика.
19. Особливості публічного управління у конкретній сфері (галузі) суспільного життя (за вибором студента).
20. Специфіка політичної сфери суспільства як об'єкта публічного управління.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Закон необхідної різноманітності та його врахування у практиці публічного управління в Україні.
2. Закон пропорційності суб'єкта і об'єкта управління та його врахування у вітчизняній практиці.
3. Закон поєднання централізації та децентралізації і його врахування у децентралізаційних процесах в Україні.
4. Закономірність процесу управління і її використання для аналізу процесів публічного управління.
5. Закономірність цілісності системи та її використання при побудові систем публічного управління.

6. Архетипний підхід як механізм використання закономірності історичності в публічному управлінні.
7. Закономірність еквіфінальності та її застосування для визначення стратегічних цілей публічного управління.
8. Врахування закономірності стабільності системи у процесах перебудови організаційних структур публічного управління.
9. Закономірність комунікативності як основа запровадження механізмів суспільно-владної взаємодії.
10. Принцип випередження у державному стратегічному плануванні.
11. Принцип універсальності управління: сутність та вимкористання у практиці публічного управління.
12. Реалізація принципу зворотного зв'язку в діяльності органів публічної влади.
13. Використання принципу оптимальності управління при розробці державних програм.
14. Врахування принципу релевантності інформації для інформаційного забезпечення органів публічної влади.
15. Застосування принципу обмеження цілей при розробці стратегічних документів у галузі публічного управління.
16. Врахування принципу ресурсозбереження у діяльності органів публічного управління.
17. Побудова систем моніторингу в публічному управлінні відповідно до принципу Парето.
18. Принцип невизначеності та його врахування у процесах прийняття рішень в публічному управлінні.
19. Принцип "стратегія визначає структуру" та його використання при формуванні структури органу публічного управління.
20. Стан та перспективи реалізації базового принципу належного урядування (за вибором студента).

Перелік тем творчих робіт до розділу 3

1. Проблеми функціонування інституту глави держави в системі публічного управління України.
2. Проблеми функціонування інституту парламенту в системі публічного управління України.
3. Взаємодія вищих органів державної влади у процесах публічного управління: стан та потреби удосконалення.
4. Реалізація функцій державного стратегічного планування в діяльності вищих органів державної влади: проблеми та перспективи.
5. Кабінету Міністрів України в системі державного управління: проблеми діяльності.
6. Проблеми реалізації контрольних функцій Конституційного Суду України в системі державного управління.
7. Взаємодія центральних та місцевих органів виконавчої влади в процесах публічного управління: стан та шляхи удосконалення.
8. Проблеми розподілу функцій публічного управління між центральними органами виконавчої влади України.
9. Реалізація стратегічних функцій міністерств: проблеми та шляхи удосконалення.
10. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в процесах публічного управління: стан та проблеми.
11. Функції державних агентств в системі державного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.
12. Функції державних служб в системі державного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

13. Функції державних інспекцій в системі державного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

14. Проблеми реалізації контрольних функцій органів адміністративного судочинства в системі державного управління України.

15. Проблеми удосконалення системи органів місцевого самоврядування базового рівня в Україні.

16. Проблеми удосконалення системи органів місцевого самоврядування обласного (районного) рівня в Україні.

17. Роль територіальних органів центральних органів виконавчої влади в системі державного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

18. Проблеми взаємодії та розподілу функцій між місцевими державними адміністраціями обласного і районного рівня.

Перелік тем творчих робіт до розділу 4

1. Проблеми постановки цілей публічного управління при розробці стратегічних документів державного рівня.

2. Визначення цілей регіонального розвитку: проблеми та шляхи вирішення.

3. Технологічні принципи цілепокладання в публічному управлінні: проблеми реалізації.

4. Механізми формування "дерева цілей" публічного управління: стан та потреби удосконалення.

5. Проблеми визначення ціннісних засад при постановці цілей публічного управління.

6. Реалізація функції планування на державному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

7. Реалізація функції організації на державному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

8. Реалізація функції контролю на державному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

9. Реалізація функції мотивації у діяльності центральних органів виконавчої влади: стан, проблеми, шляхи вирішення.

10. Реалізація функції комунікації у діяльності центральних органів виконавчої влади: стан, проблеми, шляхи вирішення.

11. Реалізація функції планування на регіональному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

12. Реалізація функції організації на регіональному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

13. Реалізація функції контролю на регіональному рівні: стан, проблеми, шляхи вирішення.

14. Реалізація функції мотивації у діяльності місцевих державних адміністрацій: стан, проблеми, шляхи вирішення.

15. Реалізація функції комунікації у діяльності місцевих державних адміністрацій: стан, проблеми, шляхи вирішення.

16. Проблеми удосконалення механізмів прийняття рішень у системі центральних органів виконавчої влади.

17. Проблеми удосконалення механізмів прийняття рішень на рівні Кабінету Міністрів України.

18. Проблеми удосконалення механізмів прийняття рішень у системі місцевих державних адміністрацій.

19. Методи прямого адміністративного та непрямого регулюючого впливу: порівняльна характеристика.

20. Використання адміністративних методів публічного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

21. Використання економічних методів публічного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

22. Використання соціально-політичних методів публічного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

23. Використання морально-етичних методів публічного управління: стан, проблеми, шляхи вирішення.

24. Потреби та перспективи використання науково-аналітичних методів у діяльності вітчизняних органів публічного управління.

4.3. Індивідуальні завдання

З дисципліни «Основи публічного управління» передбачене написання курсової роботи. Обсяг курсової роботи повинен становити 30-40 сторінок друкованого тексту. До зазначеного обсягу не належать додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають всю площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи нумеруються наскрізно (у правому верхньому куті).

Набір тексту курсової роботи та її роздрукування здійснюються за допомогою комп'ютера (в редакторі Microsoft Word 2003 або у новіших версіях) з одного боку на аркуші білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали з використанням стандартного шрифту Times New Roman розміром 14 пт. Папір бажано використовувати ксероксний. Для виділення окремих місць допускаються також курсив, напівжирний курсив і напівжирний шрифт. Під час набору формул і виконання таблиць, схем, діаграм, рисунків тощо рекомендується використовувати відповідні редактори.

Текст роботи необхідно друкувати на текстовому полі сторінки формату А4, залишаючи такі поля: зліва - 30 мм, справа - 15 мм, зверху - 20 мм, знизу - 20 мм.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 см.

Заголовки структурних частин курсової роботи: "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ 1", "РОЗДІЛ 2", "РОЗДІЛ 3", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка підрозділу не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати трьом інтервалам. Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Курсова робота повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

У вступі необхідно дотримуватися такої послідовності викладу тексту:

- актуальність теми та необхідність її розробки з погляду практики публічного управління;

- ступінь висвітлення проблеми дослідження у науковій літературі, прізвища авторів, які зробили найбільший внесок у розробку досліджуваної проблеми;

- мета та завдання дослідження (завдання подаються у формі переліку, їх формулювання повинно відповідати змісту розділів курсової роботи, формулюється 3 завдання);

- об'єкт дослідження (процес або явище, що утворює проблемну ситуацію й обирається для дослідження);

- предмет дослідження (знаходиться у межах об'єкта дослідження та, як правило, повторює тему курсової роботи);

- структура роботи, її загальний обсяг, кількість використаних джерел;

Обсяг вступу складає 1-2 сторінки друкованого тексту.

Основна частина магістерської роботи має включати три розділи. Кожен розділ основної частини повинен містити, як правило, два підрозділи. У виняткових випадках за погодженням з науковим керівником допускається один з розділів без підрозділів.

Назви розділів і підрозділів мають послідовно відображати суть проблеми, її складність і логіку досліджень, бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з темою роботи, але не повторювати її.

Розділи мають містити наступні складові:

- теоретичні положення за темою роботи;

- аналіз відповідної вітчизняної практики та, бажано, зарубіжного досвіду;

- виділення проблем щодо предмета дослідження в Україні та авторські пропозиції щодо шляхів їх вирішення.

У висновках, згідно з переліком завдань дослідження, наведених у вступі, в стислій формі викладаються результати роботи, зокрема:

- зазначаються прийняті за основу теоретичні положення, окреслюються виявлені результати аналізу предмету дослідження;

- наводяться основні пропозиції та шляхи вирішення завдань щодо удосконалення досліджуваного напрямку публічного управління.

Ознайомлення з текстом висновків має сформулювати у читача уявлення про ступінь досягнення мети і вирішення завдань курсової роботи.

До списку використаних джерел повинні включатися лише ті джерела, на які є посилання у тексті курсової роботи. Список використаних джерел у курсовій роботі має становити не менше 25 найменувань.

Посилання в тексті роботи на джерела потрібно позначати у квадратних дужках порядковим номером джерела, згідно зі списком, що подається наприкінці роботи, наприклад: "... у працях [1 - 7]..."; "... у працях [1; 7; 23]...". Використані джерела та література нумеруються арабськими цифрами без знака "№".

Якщо використовують відомості та матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі, наприклад, "... у монографії [7, с. 48]...".

Використані джерела подаються в алфавітному порядку. Відомості про видання, які належать до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту бібліографії з наведенням обов'язкових елементів: автор, назва, вид видання, рік випуску, місто і місце видання, сторінки (загальна кількість чи конкретна).

На установчій сесії слухач обирає тему та складає план курсової роботи, які погоджуються з науковим керівником.

Протягом міжсесійного періоду слухач виконує курсову роботу, консультується щодо неї з науковим керівником та враховує зауваження останнього. Остаточний варіант курсової роботи має бути погоджений з науковим керівником до початку екзаменаційної сесії.

Під час екзаменаційної сесії слухач захищає курсову роботу, яку приймає та оцінює науковий керівник. Підписана слухачем та науковим керівником курсова робота, а також її електронний варіант, подається на кафедру під час екзаменаційної сесії.

Детальні вимоги до написання і захисту курсових робіт визначені у спеціальних методичних рекомендаціях.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття суспільного управління.
2. Основні сектори суспільства та управління в них.

3. Поняття "влада", "вплив", "організація" та їх зв'язок із суспільним управлінням.
4. Поняття публічного управління.
5. Поняття публічної влади та її зв'язок з публічним управлінням.
6. Органи публічної влади як суб'єкти публічного управління.
7. Співвідношення публічного управління та публічного адміністрування.
8. Суспільне призначення публічного управління та механізми його реалізації.
9. Сутність ефективності та результативності публічного управління.
10. Сутність системності публічного управління.
11. Структура публічного управління як системи діяльності.
12. Поняття держави як загального суб'єкта управління.
13. Поняття форми держави та її основні складові.
14. Поняття форми державного правління та її основні різновиди.
15. Монархія та республіка: загальна характеристика.
16. Абсолютна і обмежена монархія.
17. Характерні риси президентської та парламентської форми державного правління.
18. Особливості форми державного правління в Україні.
19. Поняття форми державного устрою та його основні різновиди.
20. Централізовані, децентралізовані та регіоналізовані унітарні держави.
21. Загальна характеристика федеративної держави.
22. Особливості форми державного устрою в Україні.
23. Поняття політичного режиму та його основні різновиди.
24. Авторитарний і тоталітарний політичний режим: порівняльна характеристика.
25. Теоретичне розуміння демократичного режиму.
26. Основні практичні моделі демократії.
27. Особливості політичного режиму в Україні.
28. Поняття місцевого самоврядування.
29. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування.
30. Реалізація дуалістичної концепції місцевого самоврядування в Україні.
31. Правова, організаційна і матеріально-фінансова самостійність місцевого самоврядування.
32. Співвідношення та взаємозв'язок держави і місцевого самоврядування.
33. Види суспільної діяльності як об'єкти публічного управління.
34. Основні положення щодо розуміння сутності об'єктів публічного управління.
35. Принцип пріоритетності об'єктів публічного управління.
36. Загальні типи об'єктів публічного управління відповідно до основних сфер суспільного життя.
37. Основні рівні об'єктів публічного управління.
38. Закон необхідної різноманітності та основні підходи до забезпечення необхідної різноманітності в публічному управлінні.
39. Закон пропорційності суб'єкта і об'єкта публічного управління.
40. Закон поєднання централізації та децентралізації.
41. Закономірність процесу управління.
42. Закономірність цілісності системи та її прояви у публічному управлінні.
43. Закономірність історичності у процесах публічного управління.
44. Закономірність еквіфінальності для систем публічного управління.
45. Закономірності стабільності системи та її прояви у публічному управлінні.
46. Закономірність комунікативності для публічно-управлінських комунікацій.
47. Принципи публічного управління як відображення управлінських закономірностей.
48. Принцип об'єктивності публічного управління.
49. Принцип випередження в управлінській діяльності.
50. Принцип універсальності управління.
51. Принцип зворотного зв'язку для публічно-управлінських комунікацій.

52. Принцип ресурсозбереження в публічному управлінні.
53. Принцип оптимальності публічного управління.
54. Принцип релевантності інформації в процесах публічного управління.
55. Принцип обмеження цілей публічного управління.
56. Принцип Парето в управлінській діяльності.
57. Принцип невизначеності в публічному управлінні.
58. Принцип відповідності управлінських завдань та засобів їх вирішення.
59. Принцип "стратегія визначає структуру".
60. Базові принципи належного урядування.
61. Загальна структура системи органів державного управління в Україні відповідно до принципу поділу влади та основних рівнів.
62. Вищі органи державної влади України та їх роль у системі державного управління.
63. Конституційний Суд України та Вищий адміністративний суд України в системі державного управління.
64. Центральні органи виконавчої влади України як центральний рівень системи державного управління.
65. Місцеві державні адміністрації України як головна складова територіального рівня системи державного управління.
66. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади в системі державного управління.
67. Територіальні органи адміністративного судочинства України у системі державного управління.
68. Загальна структура системи органів місцевого самоврядування відповідно до адміністративно-територіального устрою України.
69. Система органів місцевого самоврядування базового рівня в Україні.
70. Система органів місцевого самоврядування обласного та районного рівнів в Україні.
71. Цілеспрямованість як сутнісна властивість публічного управління.
72. Поняття цілей публічного управління з погляду суспільної ефективності.
73. Ціннісна основа визначення цілей публічного управління.
74. Цілі збереження, функціонування та розвитку в публічному управлінні.
75. "Дерево цілей" публічного управління.
76. Технологічні принципи цілепокладання в публічному управлінні.
77. Відображення суспільних потреб та інтересів у цілях публічного управління.
78. Поняття процесу публічного управління.
79. Загальний процес публічного управління.
80. Конкретні управлінські процеси, ієрархія процесів публічного управління.
81. Основні теоретичні підходи до відображення управлінського процесу.
82. Поняття функції публічного управління.
83. Універсальні функції публічного управління: загальні та допоміжні.
84. Спеціальні функції публічного управління: головні та специфічні.
85. Процес публічного управління як послідовність реалізації загальних управлінських функцій.
86. Зміст загальних функцій планування, організації, мотивації, контролю, прийняття рішень, комунікації в публічному управлінні.
87. Поняття методів публічного управління.
88. Загальні та спеціальні методи публічного управління.
89. Методи прямого адміністративного впливу.
90. Методи непрямого регулюючого впливу.
91. Адміністративні методи публічного управління.
92. Економічні методи публічного управління.
93. Соціально-політичні методи публічного управління.
94. Морально-етичні методи публічного управління.

95. Науково-аналітичні методи публічного управління.

96. Потреби комплексного застосування методів публічного управління.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари студент не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Заочна форма навчання

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Розділ 4			
C1.2	TP1	C2.2	TP2	C3.1	TP3	C4.2	TP4	40	100
5	10	5	10	5	10	5	10		

C1.2, ... C4.2 – семінари до тем розділів

TP1, TP2, ... TP4 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : учебник / Г. В. Атаманчук. – М. : Омега-Л, 2010. – 525 с.

2. Бакуменко В. Д. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія / Бакуменко В. Д., Руденко О. М., Туча В. В. – К. : АМУ, 2015. – 184 с.

3. Бакуменко В. Д. Підходи та моделі креативного державного управління : монографія / В. Д. Бакуменко, С. О. Кравченко, О. М. Руденко ; за заг. ред. В. Д. Бакуменка. – К. : АМУ, 2014. – 228 с.

4. Бакуменко В. Д. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. – К. : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2013. – 174 с.
5. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. Гавкалової Н. Л. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 382 с.
6. Державне управління : підручник : у 2 т. / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. – К. : Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 2012. – 564 с.
7. Кравченко С. О. Теоретичні, організаційні та практичні засади державного управління (дистанційний курс) : навч.-метод. матеріали / С. О. Кравченко. – К. : НАДУ, 2015. – 52 с.
8. Лазор О. Д. Основи публічного управління та адміністрування : навч.-метод. посіб. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, І. Г. Юник. – К. : Ліра-К, 2018. – 268 с.
9. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, І. С. Бондар, В. Г. Горник, В. В. Шпачук. – К. : Ліра-К, 2016. – 256 с.
10. Понкин И. В. Теория публичного управления : учебник / И. В. Понкин. – М. : Буки Веди, 2017. – 728 с.
11. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Скидан О. В., Якобчук В. П., Даций Н. В. та ін. ; за заг. ред. О. В. Скидана. – Ж. : ЖНАЕУ, 2017. – 705 с.
12. Публічне управління: теорія і практика : монографія / авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білинська та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2011. – 212 с.
13. Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти : монографія / кол. авт. : Горник В. Г., Кравченко С. О., Бакуменко В. Д. та ін.; за ред. Горника В. Г., Кравченка С. О. – К. : УкрСІЧ, 2018. – 354 с.
14. Цветков В. В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика : монографія / В. В. Цветков. – К. : Юрид. думка, 2007. – 336 с.
15. Ястремська О. М. Публічне адміністрування : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.

Додаткові

1. Бакуменко В. Д. Державне управління : курс лекцій / В. Д. Бакуменко, Д. І. Дзвінчук, О. С. Поважний. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 536 с.
2. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко. – К. : ВПЦ АМУ, 2012. – 344 с.
3. Громадянське суспільство в Україні: становлення та розвиток : навч. посіб. / кол. авт. : А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. – К. : УкрСІЧ, 2015. – 347 с.
4. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
5. Державне управління : проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
6. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2002. – 352 с.
7. Державне управління: основи теорії, історія і практика : навч. посіб. / за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.
8. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління. – 2011. – 748 с.
9. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2 : Методологія державного управління. – 2011. – 692 с.
10. Закон України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" від 1 лип. 2010 р. №

2411-VI // Голос України. – 2010. – 20 лип.

11. Закон України "Про Кабінет Міністрів України" від 27 лют. 2014 р. № 794-VII // Голос України. – 2014. – 1 берез.

12. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Голос України. – 1997. – 12 черв.

13. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Уряд. кур'єр. – 1999. – 15 трав.

14. Закон України "Про центральні органи виконавчої влади" від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI // Уряд. кур'єр. – 2011. – 12 квіт.

15. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

16. Концептуальні засади суспільного розвитку: управлінський вимір : монографія / А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. ; за ред. А. М. Михненка. – К. : УкрСІЧ, 2013. – 355 с.

17. Лазор О. Д. Основи державного управління та місцевого самоврядування : навч.-метод. посіб. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, І. Г. Лазар. – К. : Дакор, 2007. – 312 с.

18. Механізми взаємодії суспільства та влади : підручник / кол. авт. : А. М. Михненко (кер. авт. кол.), С. О. Кравченко, В. Ф. Мартиненко та ін. – К. : НАДУ, 2013. – 210 с.

19. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10 верес. 2014 р. № 442 // Уряд. кур'єр. – 2014. – 16 верес.

20. Тэтчер М. Искусство управления государством. Стратегии для меняющегося мира / М. Тэтчер ; пер. с англ. – М. : Альпина Паблишер, 2003. – 504 с.

21. Цветков В. В. Державне управління і політика : монографія / В. В. Цветков, В. М. Селіванов, О. В. Скрипнюк. – К. : Абрис, 2006. – 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Організація Об'єднаних Націй в Україні. – <http://www.un.org.ua/ua>
3. Організація економічного співробітництва та розвитку. – <http://www.oecd.org/>
4. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua/>
5. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. – <http://www.undp.org/>
6. Світовий банк в Україні. – <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
7. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/ua>
8. Національне агентство України з питань державної служби. – <http://nads.gov.ua/>
9. Національний інститут стратегічних досліджень. – <http://www.niss.gov.ua/>
10. Національна рада реформ. – <http://reforms.in.ua/>
11. Центр політико-правових реформ. – <http://www.pravo.org.ua/>
12. European Commission. – <http://ec.europa.eu/>
13. European Union. – <http://europa.eu/>
14. International Public Management Network. – <http://ipmn.net/>
15. NISPAcee Information Portal. – <http://www.nispa.org/>
16. Open government partnership. – <http://www.opengovpartnership.org/>
17. The Sigma Program. – <http://www.sigmaxweb.org/>
18. United Cities and Local Governments. – <https://www.uclg.org/>
19. United Nations Public Administration Network. – <http://www.unpan.org/>